

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och lagen om arbetslöshetskassor

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Regeringens proposition till riksdagen I denna proposition föreslås det att lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och lagen om arbetslöshetskassor ändras temporärt. Enligt propositionen ska arbetslöshetsförmån betalas i form av grunddagpenning, inkomstrelaterad dagpenning eller arbetsmarknadsstöd för den självrisktid som föreläggs i samband med att utbetalningen av arbetslöshetsförmånen börjar. Enligt förslaget svarar staten för finansieringen av den arbetslöshetsförmån som betalas för självrisktiden. Dessutom föreslås det att arbetsvillkoret för löntagare, som är en förutsättning för att få arbetslöshetsdagpenning, ska förkortas. I propositionen föreslås det dessutom att den arbetslöshetsdagpenning som betalas på grundval av permittering inte ska förbruka maximitiden för utbetalning av arbetslöshetsdagpenningen. Det föreslås att definitionen av permittering i lagen om utkomstskydd för arbetslösa preciseras på lagnivå så att den motsvarar etablerad tillämpningspraxis.

De föreslagna ändringarna svarar mot behovet av att stärka arbetstagarnas försörjning, som följer av de ändringar som har gjorts i arbetsavtalslagen och vissa andra lagar för att försnabba möjligheterna för arbetsgivarna att anpassa sin verksamhet till den plötsliga och kraftiga nedgången i efterfrågan på produkter och tjänster till följd av coronavirusepidemin.

Propositionen hänför sig till den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt och gälla till och med den 6 juli 2020. Det föreslås att ändringarna tillämpas från och med den 16 mars 2020.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	4
2.1 Självristid.....	4
2.2 Löntagares arbetsvillkor och den lön som ligger till grund för löntagares inkomstrelaterade dagpenning	5
2.3 Dagpenningsperiodens maximitid.....	7
2.4 Definition av permittering.....	7
2.5 Finansiering av arbetslöshetsförmåner.....	8
3 Målsättning.....	8
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	9
4.1 De viktigaste förslagen.....	9
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	9
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	9
4.2.2 Konsekvenser för medborgarna	11
4.2.3 Konsekvenser för organisationerna.....	12
5 Alternativa handlingsvägar.....	13
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	13
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	13
SVERIGE	14
DANMARK.....	14
6 Remissvar	14
7 Specialmotivering.....	15
7.1 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	15
7.2 Lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner.....	18
7.3 Lagen om arbetslöshetskassor.....	19
8 Ikraftträdande.....	19
9 Verkställighet och uppföljning	20
9.1 Samband med andra propositioner.....	20
9.2 Förhållande till budgetpropositionen	20
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	20
LAGFÖRSLAG	23
1. Lag om temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	23
2. Lag om temporär ändring av lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner	26
3. Lag om temporär ändring av lagen om arbetslöshetskassor.....	27
BILAGA	28
PARALLELLEXTER.....	28
1. Lag om temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	28
2. Lag om temporär ändring av lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner	34
3. Lag om temporär ändring av lagen om arbetslöshetskassor.....	35

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

I Kina utbröt i början av 2020 en epidemi av den smittsamma sjukdomen covid-19, som orsakas av ett nytt coronavirus. Sjukdomen spred sig snabbt utanför Kina. I mitten av mars hade det konstaterats sammanlagt över 150 000 fall i hela världen. Sammanlagt 141 länder har rapporterat om smitta. Världshälsoorganisationen WHO betecknade coronavirusepidemin som en pandemi den 11 mars 2020.

För att bromsa spridningen av epidemin fattade regeringen den 12 mars 2020 beslut om rekommendationer och beredskap. Regeringen rekommenderade bl.a. att stora offentliga tillställningar inhiberas och att även arrangörer i fråga om mindre tillställningar gör en riskbedömning innan de ordnar sådana. Det rekommenderades att de som återvänder från ett epidemiområde ska avtala om tidpunkten för återgång till arbetet och om frånvaro från arbetet (två veckor) med sin arbetsgivare. Distansarbete rekommenderades också i större utsträckning, om det är möjligt med tanke på arbetsuppgifterna. Dessutom rekommenderades det att andra än nödvändiga arbetsresor inhiberas och att semesterresor senareläggs.

Det rekommenderades att all verksamhet som inte är nödvändig, bl.a. närkontakt i hobby- och fritidsverksamhet, begränsas i syfte att minska smittspridning. Detta anses vara särskilt viktigt för att skydda personer som hör till riskgrupper. Medborgarna ska agera med omdöme och särskild försiktighet i sina kontakter med riskgrupper. Riskgrupperna omfattar äldre personer och personer med en primärsjukdom.

Till följd av den mycket exceptionella situationen gav utrikesministeriet den 14 mars 2020 en rekommendation om att man tills vidare ska undvika att resa utomlands. Flera länder hade redan då stängt sina gränser och infört begränsningar för rörligheten inom landet.

I mitten av mars sammankallade statsministern till ett parlamentariskt möte där det förhandlades om beredskapsåtgärder inför epidemin och ibruktagande av eventuell beredskapslagstiftning. Statsrådet konstaterade den 16 mars 2020 i samverkan med republikens president att undantagsförhållanden råder i Finland på grund av coronavirusutbrottet. Med stöd av 6 § i beredskapslagen (1552/2011) lämnades till riksdagen på grund av detta statsrådets förordning om ibruktagning av befogenheter i enlighet med 86, 88, 93—95 och 109 § i beredskapslagen den 17 mars 2020.

Epidemin och åtgärderna för att begränsa den samt medborgarnas rädsla för sjukdomen minskar avsevärt den ekonomiska verksamheten i samhället. Detta har haft en betydande inverkan på företagslivet, när företagen inte har haft kunder. Dessutom är flera företag beroende av gränsöverskridande leveranskedjor som har störts i och med att coronavirusepidemin har spridit sig från kontinent till kontinent och från land till land. Även företagens finansiella ställning och ekonomiska verksamhetsförutsättningar har försämrats kraftigt på en mycket kort tid. Med anledning av det som konstaterats ovan har arbetsgivarens förutsättningar att erbjuda sina anställda arbete försämrats i snabb takt.

Företagen har inte kunnat anpassa sin verksamhet till de förändrade förhållandena utan åtgärder för att minska arbetskraften. De meddelanden till arbets- och näringsbyråerna som avses i 48 § i lagen om samarbete inom företag (334/2007) började öka snabbt under första hälften av mars. Utifrån meddelandena om permittering uppgick antalet permitterade den 19 mars 2020 till

RP 38/2020 rd

98 000 arbetstagare. Dessutom har en del företag i stället för permitteringar blivit tvungna att ty sig till uppsägningar. Enbart i Nyland har det inletts samarbetsförhandlingar i vilka behovet av personalminskning gäller sammanlagt 4 200 arbetstagare. Lagen om samarbete inom företag gäller endast arbetsgivare som har minst 20 anställda. När mindre företag än så beaktas, finns det ännu fler personer som hotas av permittering. I denna exceptionella situation är det sannolikt att också kommuner och samkommuner blir tvungna att permittera och säga upp arbetstagare. Redan innan coronavirusepidemin utbröt bedömde de kommuner som är i ett svårt ekonomiskt läge att de skulle vara tvungna att permittera arbetstagare under 2020. Enligt svaren i en färsk enkät, som genomfördes av KT Kommunarbetsgivarna, omfattas nästan 23 000 personer inom kommunsektorn av permitteringar eller avbrott i löneutbetalningen. Om trenden är densamma i sådana kommuner och samkommuner som inte besvarade enkäten kan antalet personer vara högre än detta.

Arbetsmarknadens centralorganisationer Finlands näringsliv, KT Kommunarbetsgivarna, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, STTK och Akava lade den 18 mars 2020 fram ett förslag till regeringen om åtgärder för att trygga företagsverksamheten, sysselsättningen och försörjningen i den ekonomiska kris som coronaviruset orsakar. Organisationerna anser att Finlands ekonomi till följd av coronavirusepidemin har hamnat i en situation som äventyrar förutsättningarna för företagsverksamhet, sysselsättningen och människornas försörjning. Arbetsmarknadens centralorganisationer har därför tillsammans utarbetat ett förslag till åtgärder för att sänka kostnaderna för sysselsättning, göra arbetslagstiftningen flexiblare och förbättra den sociala tryggheten för löntagare som blivit arbetslösa eller permitterade. Åtgärds paketet består bl.a. av en tillfällig sänkning av arbetsgivares pensionsavgifter, uppskov med betalningen av arbetspensionsförsäkringsavgifter och flexiblare arbetslagstiftning inom den privata sektorn. Dessutom föreslog organisationerna åtgärder för att stärka utkomstskyddet för dem som blir permitterade eller arbetslösa. Arbetsmarknadens centralorganisationer föreslog att de nämnda åtgärderna ska vara i kraft temporärt och tillämpas till utgången av 2020.

Statsminister Sanna Marins regering fattade den 20 mars 2020 beslut om den åtgärdshelhet som genomförs.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Under arbetets gång har man hört Finlands näringsliv, KT Kommunarbetsgivarna, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, STTK, Akava, Företagarna i Finland rf, Folkpensionsanstalten, Arbetslöshetskassorna Samorganisation, finansministeriet och arbets- och näringsministeriet.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Självrisktid

Bestämmelser om självrisktiden enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) finns i 5 kap. 13 § i fråga om arbetslöshetsdagpenning (grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning) och i 7 kap. 10 § i fråga om arbetsmarknadsstöd. Enligt bestämmelserna betalas arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd ut efter det att en person har varit arbetslös arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån en tid som motsvarar sammanlagt fem fulla arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor.

Vid utbetalning av arbetslöshetsdagpenning föreläggs självrisktiden i princip alltid när maximitiden för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning börjar, oberoende av orsak till erhållande av

förmånen (t.ex. anställningsförhållandets upphörande eller permittering). Det finns två undantag från denna huvudregel där självrisktiden inte föreläggs. Det första gäller en situation där dagpenningsperiodens maximitid kommer att börja igen inom ett år från det att föregående maximitid började och självrisktiden har förelagts när den föregående dagpenningsperiodens maximitid började. I denna situation börjar maximitiden för utbetalning löpa från början utan självrisktid. Det andra gäller en situation där maximitiden för utbetalning börjar löpa på grund av att en person förhindras att arbeta till följd av en sådan stridsåtgärd som inte står i samband med personens anställningsvillkor eller arbetsförhållanden och om han eller hon i övrigt uppfyller villkoren för erhållande av arbetslöshetsdagpenning. Även i denna situation börjar maximitiden för utbetalning löpa utan självrisktid.

Det senare undantaget som gäller självrisktiden gäller också arbetsmarknadsstöd. I fråga om arbetsmarknadsstöd föreläggs inte heller någon självrisktid i en situation där utbetalningen av en persons arbetsmarknadsstöd börjar omedelbart efter det att maximitiden för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning har löpt ut. I andra fall föreläggs självrisktid i fråga om arbetsmarknadsstöd när utbetalningen av stödet börjar och personen i fråga har varit arbetslös arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån en tid som motsvarar sammanlagt fem hela arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor. Självrisktiden för arbetsmarknadsstödet föreläggs inte på nytt, utan den gäller tills personen uppfyller det arbetsvillkor som är en förutsättning för arbetslöshetsdagpenning.

Självrisktidens innebörd inom utkomstskyddet för arbetslösa är att förbättra sysselsättningsincitamenten i början av arbetslösheten genom att minska förmånen precis i början av arbetslösheten. Med andra ord utgör självrisktiden en del av det som syftar till att förebygga att arbetslösheten börjar inom systemet med utkomstskydd för arbetslösa. Den har också en traditionell innebörd inom försäkringssystemen, som bygger på att ringa ekonomisk skada inte ersätts.

I den situation som för närvarande påverkar arbetsmarknaden och sysselsättningen fungerar självrisktiden dock inte nödvändigtvis i enlighet med sitt syfte. Den pågående epidemin lamslår marknaden och ökar enligt erhållna förhandsberäkningar permitteringar och övrig arbetslöshet i snabb takt, och vissa förslag till ändringar i arbetsavtalslagen (55/2001) och i annan arbetslivslagstiftning försvagar löntagarnas möjligheter att förbereda sig på att arbetslösheten börjar genom en förkortning av den förhandlingstid som det föreskrivs om i lagen om samarbete inom företag och genom en förkortning av tiden för meddelande om permittering, under vilken en arbetstagare har rätt att få lön.

2.2 Löntagares arbetsvillkor och den lön som ligger till grund för löntagares inkomstrelaterade dagpenning

En arbetslös som har uppfyllt arbetsvillkoret har rätt till arbetslöshetsdagpenning. Syftet med arbetsvillkoret är att visa att personen i fråga har varit stadigvarande på arbetsmarknaden och fått sin försörjning av sitt förvärvsarbete.

Det föreskrivs om arbetsvillkoret i 5 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. En löntagares arbetsvillkor blir uppfyllt då han eller hon under de närmast föregående 28 månaderna (granskningsperiod) har varit 26 kalenderveckor i sådant arbete som uppfyller arbetsvillkoret. I fråga om en sådan försäkrad som inte är en sådan företagare som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa men som arbetar i ett företag eller en sammanslutning där hans eller hennes familjemedlem är en sådan företagare som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, uppfylls arbetsvillkoret för löntagare dock när personen under de föregående 28 månaderna har varit 52 kalenderveckor i sådant arbete som uppfyller arbetsvillkoret.

RP 38/2020 rd

I arbetsvillkoret räknas in de kalenderveckor under vilka personens arbetstid har varit minst 18 timmar och lönen har följt kollektivavtalet. Om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, ska lönen för heltidsarbete vara minst 1 236 euro i månaden (år 2020). Förutsättningen för arbetstiden per vecka kan frångås genom förutsättningar som föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet inom branscher med atypiska arbetstidsarrangemang.

I enlighet med 5 kap. 4 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inräknas i arbetsvillkoret vid lönesubventionerat arbete 75 procent av de kalenderveckor då löntagaren har varit i sådant arbete som uppfyller arbetsvillkoret. En eventuell avrundning görs nedåt till närmaste fulla kalendervecka. Om lönesubventionerat arbete har ordnats med stöd av 11 kap. 1 § i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagservice (916/2012), räknas dock alla kalenderveckor som uppfyller arbetsvillkoret in i arbetsvillkoret.

I arbetsvillkoret inräknas även sådana fulla kalenderveckor under vilka personen i fråga sedan han eller hon fyllt 60 år har omfattats av sådan sysselsättningsfrämjande service som arbets- och näringsbyrån ordnar med stöd av 11 kap. 1 § 2 mom. i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagservice.

I arbetsvillkoret inräknas inte arbete som en person utfört medan han eller hon fått partiell sjukdagpenning. I arbetsvillkoret inräknas inte heller den tid för vilken en person har betalats sänkt lön för sjukdomstid med stöd av arbets- eller tjänstekollektivavtal.

Granskningsperioden förlängs med den tid som en person är förhindrad att vara på arbetsmarknaden på grund av sjukdom, institutionsvård, rehabilitering, värnplikt eller civiltjänstgöring, heltidsstudier, barnafödelse eller vård av barn som är högst 3 år, stipendieperiod eller på grund av någon annan orsak som kan jämföras med dessa. Granskningsperioden förlängs också med den tid som med stöd av 4 § 4 mom. eller 4 a § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte räknas in i arbetsvillkoret eller under vilken personen i fråga omfattas av sysselsättningsfrämjande service. Dessutom förlängs granskningsperioden med den tid under vilken personen i fråga har skött ett uppdrag som riksdagsledamot eller minister. Granskningsperioden förlängs med högst sju år.

Lön som ligger till grund för en löntagares inkomstrelaterade dagpenning beräknas utifrån personens stabiliserade lön för den tid som omedelbart föregått arbetslösheten. Tiden mellan slutet av den sista löneperiod som föregår arbetslösheten och arbetslöshetens början kan vara högst 30 dagar. Vid beräkningen av den lön som ligger till grund för dagpenningen beaktas löneinkomsterna för minst den tid som arbetsvillkoret förutsätter, dvs. 26 kalenderveckor. Om arbetet och löneinkomsten har varit av säsongbetonad natur, beräknas den inkomstrelaterade dagpenningen dock på årsinkomsten. Som den lön som ligger till grund för dagpenningen beaktas lön och annat vederlag som ska betraktas som förvärvsinkomst och som har betalats som ersättning för arbete.

En löntagares arbetsvillkor enligt Finlands system för utkomstskydd för arbetslösa är internationellt sett förhållandevis kort och det är möjligt att ackumulera en relativt lång maximitid för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning. De förändringar på arbetsmarknaden som följer av epidemin — temporära eller långvariga — kan dock påverka sysselsättningen för de löntagare eller företagare som nu är permitterade eller som blir permitterade och som blir helt arbetslösa eller som i framtiden blir arbetsökande. Under dessa omständigheter och på grund av utvidgningen av de alternativ till hävning av arbetsavtalsförhållanden och permitteringar som föreslås i arbetsavtalslagen, ger de gällande bestämmelserna om arbetsvillkoret och maximitiden för utbetalning inte nödvändigtvis ett tillräckligt skydd i händelse av arbetslöshet och uppmuntrar inte heller nödvändigtvis till att ta emot arbete i tillräcklig utsträckning.

2.3 Dagpenningsperiodens maximitid

Grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning betalas för sammanlagt högst

- 1) 300 arbetslöshetsdagar till en person som efter att ha fyllt 17 år har varit i arbete sammanlagt högst tre år innan rätten till arbetslöshetsdagpenning började,
- 2) 400 arbetslöshetsdagar till en person som efter att ha fyllt 17 år har varit i arbete sammanlagt över tre år innan rätten till arbetslöshetsdagpenning började,
- 3) 500 arbetslöshetsdagar till en person vars arbetsvillkor har uppfyllts efter det att personen har fyllt 58 år och som, när arbetsvillkoret uppfylls, under de senaste 20 åren har minst fem år tid i arbete.

Maximitiden avser betalda förmånsdagar och inte kalenderdagar. Varje betald full dagpenning minskar maximitiden för arbetslöshetsdagpenning med en dag. Dagpenning betalas för högst fem dagar per kalendervecka. Om dagpenningen betalas jämkad, ändras den jämkade dagpenningen så att den motsvarar full dagpenning innan den dras av från maximitiden. I praktiken innebär detta att maximitiden löper långsammare. Maximitiden löper på samma sätt oberoende av grunden för arbetslösheten.

I maximitiden räknas också in sådana arbetslöshetsdagar för vilka en person har fått en arbetslöshetsförmån i en sådan stat som tillämpar rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen (förordningen om social trygghet) eller Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (grundförordningen) eller med vilken Finland har ingått en överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa.

Det finns ingen maximitid för utbetalning av arbetsmarknadsstöd.

Såsom ovan konstateras förbrukar varje förmånsdag som betalats i form av arbetslöshetsdagpenning maximibetalningstiden oberoende av om förmånen betalas på grund av permittering eller arbetslöshet. Arbetslöshetsdagpenning som redan betalats för permitteringstid förkortar maximitiden för dagpenning som betalas för arbetslöshetstiden, om permitteringen avslutas på så sätt att personen inte kan återgå till sitt arbete utan blir arbetslös. I en situation där antalet permitteringar förutspås öka även på grund av de åtgärder som syftar till att hålla epidemin under kontroll, samtidigt som man strävar efter att trygga arbetsmarknadens funktion genom de sätt som föreslås i regeringens proposition RP 26/2020 rd, är det inte nödvändigtvis helt förenligt med målen för maximitiden för utbetalning av utkomstskyddet för arbetslösa att maximitiden löper under permitteringstiden.

2.4 Definition av permittering

I 1 kap. 5 § 6 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa konstateras det att med permittering avses av arbetsgivaren verkställd permittering av produktionsorsaker eller av ekonomiska orsaker.

I social- och hälsovårdsministeriets tillämpningsanvisningar till arbetslöshetskassorna konstateras det med stöd av 5 kap. i arbetsavtalslagen att permittering också kan grunda sig på ett avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagaren. Vidare konstateras det med stöd av arbetsavtalslagen att en förutsättning för avtalsbaserad permittering dock är att permitteringen är tidsbunden och behövlig på grund av arbetsgivarens verksamhet eller ekonomiska situation. Även i situationer

med permitteringsavtal uppstår det rätt till arbetslöshetsdagpenning under förutsättning att permitteringen grundar sig på produktionsorsaker och ekonomiska orsaker och att, liksom i allmänhet, permitteringen sker på arbetsgivarens initiativ. Anvisningarna motsvarar arbetsavtalslagens bestämmelser om permittering. Under beredningen har det framkommit att inom tillämpningspraxis kan det råda osäkerhet. I denna kritiska situation bör därför arbetslöshetskassorna och Folkpensionsanstalten stödas i tillämpningen av bestämmelsen.

2.5 Finansiering av arbetslöshetsförmåner

Löntagarnas inkomstrelaterade dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa finansieras genom en statsandel som motsvarar grunddagpenningens belopp, genom arbetslöshetsförsäkringspremier som betalas till Sysselsättningsfonden och genom medlemsavgifter som betalas till arbetslöshetskassorna. Enligt 4 § 1 mom. i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) betalas som statsandel till en arbetslöshetskassa för varje inkomstrelaterad dagpenning ett belopp som motsvarar grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om inkomstrelaterad dagpenning betalas jämkad eller minskad enligt 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, betalas i statsandel ett belopp som motsvarar grunddagpenningens relativa andel av varje full inkomstrelaterad dagpenning enligt 6 kap. 2 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Arbetslöshetskassans finansieringsandel är 5,5 procent av de inkomstrelaterade dagpenningarna. Sysselsättningsfonden finansierar den del som återstår efter det att statens och arbetslöshetskassans andelar dragits av.

För inkomstrelaterade dagpenningar för permitteringstid, för inkomstrelaterade dagpenningar som grundar sig på väderhinder enligt 1 kap. 5 § 1 mom. 12 punkten och orsak som jämställs med permittering enligt 1 kap. 5 § 1 mom. 14 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och för tilläggsdagar enligt 6 kap. 9 § i den lagen betalas inte statsandel. Som Sysselsättningsfondens andel betalas 94,5 procent av dessa dagpenningens utgifter till arbetslöshetskassan, medan arbetslöshetskassan finansierar den återstående delen.

Företagarnas inkomstrelaterade dagpenning finansieras genom en statsandel som motsvarar grunddagpenningens belopp och genom medlemsavgifter och intäkter från medlemsavgifter till arbetslöshetskassor som försäkrar företagare. Bestämmelser om finansieringen av inkomstrelaterad dagpenning till företagare finns i 25 § i lagen om arbetslöshetskassor (603/1984).

Grunddagpenningen finansieras genom en andel som motsvarar andelen för löntagare som inte hör till arbetslöshetskassan av intäkterna av löntagarnas arbetslöshetsförsäkringspremie och genom statsandelen. Staten finansierar utgifterna för arbetsmarknadsstödet.

I propositionen ökas Sysselsättningsfondens, arbetslöshetskassornas och Folkpensionsanstaltens kostnader för utkomstskyddet för arbetslösa genom att självriskdagarna slopas. Utan ändringar skulle de gällande bestämmelserna om finansiering av arbetslöshetsförmåner tillämpas på finansieringen av det utkomstskydd för arbetslösa som betalas för dessa dagar.

3 Målsättning

Följderna av coronavirusepidemin har inom många sektorer kraftigt försämrat företagens lönsamhet och mängden arbete som företagen erbjuder. Regeringen föreslår i en annan proposition sådana ändringar av arbetslagstiftningen som gör det möjligt att snabbare och i större omfattning anpassa företagens verksamhet och arbetskraft till den aktuella undantagssituationen.

Syftet med denna proposition är att temporärt genomföra sådana ändringar av lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa genom vilka löntagarnas försörjning tryggas i situationer där sysselsättningen upphör temporärt eller helt.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

De temporära ändringar av arbetsavtalslagen, lagen om sjöarbetsavtal och lagen om samarbete inom företag som föreslås i regeringens proposition RP 26/2020 rd får konsekvenser för löntagarna och deras försörjning i och med att tidsplanen för samarbetsförfarandet samt förfarandet vid anmälan om permittering förkortas. Samtidigt förväntas den aktuella coronavirusepidemin och metoderna för att bromsa den inverka på arbetsgivarnas möjligheter att erbjuda arbete. I denna proposition föreslås i arbetslöshetsförmånerna för permitterade och för dem som av någon annan orsak får utkomstskydd för arbetslösa sådana förbättringar som dels kompenserar förkortandet av tidsfristerna i den ovan nämnda lagstiftningen, dels i situationer där sysselsättningen upphör eller minskar av någon annan orsak än permittering samtidigt också förbättrar försörjningen för dem som får utkomstskydd för arbetslösa.

I detta syfte föreslås det i propositionen att för den självrisktid som föreläggs i början av arbetslösheten ska arbetslöshetsförmån betalas. Arbetsvillkoret för löntagare ska förkortas i vissa situationer, och den arbetslöshetsdagpenning som betalas på grund av permittering ska inte förbruka maximitiden för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning. Dessutom preciseras definitionen av permittering.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Vid bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna har man utöver Finansinspektionens och Folkpensionsanstaltens betalningsunderlag använt sig av arbets- och näringsministeriets statistiska uppgifter om det antal arbetstagare inom den privata sektorn som enligt arbetsgivarens uppgifter omfattas av ett samarbetsförfarande och av de förhandsuppskattningar om ökningen i förmånsutgifter som arbetslöshetskassorna tillhandahåller Sysselsättningsfonden. Som underlag har man även använt fakta från finanskrisen 2008.

Ändringarna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa gäller dock inte endast arbetslöshetsskyddet för arbetstagare inom den privata sektorn utan även arbetstagare inom den offentliga sektorn. Inom den offentliga sektorn finns det inte uppgifter att tillgå om inledda samarbetsförhandlingar, även om KT Kommunarbetsgivarnas tidigare nämnda enkät visar uppgifter om eventuellt ökande permitteringar inom den offentliga sektorn.

Konsekvenserna av slopad självrisktid för förmånsutgifterna beror på hur många personer som blir arbetslösa så att självrisktid enligt den gällande lagstiftningen bör föreläggas. Konsekvenserna har beräknats så att det temporära slopandet av självrisktiden inte endast gäller permitterade, uppsagda eller sådana som blivit arbetslösa på grund av prøvotidshävning, utan även sådana som blir arbetslösa från visstidsarbete, sådana som uppfyller arbetsvillkoren för partiell sysselsättning, företagare och bland mottagarna av arbetsmarknadsstöd till exempel sådana som utexamineras från läroanstalter och för första gången omfattas av utkomstskydd för arbetslösa. Förmånsutgifterna ökar både på grund av dem som får arbetslöshetsförmåner till följd av den epidemiologiska situationen och dem som i vilket fall som helst hade omfattats av arbetslöshetsförmåner. En full förmån per dag uppgår till cirka 34 euro med grundskydds-förmåner och i

RP 38/2020 rd

genomsnitt till cirka 70 euro med förtjänstskydd för dem som blivit arbetslösa och cirka 75 euro för permitterade. Skillnaden i den genomsnittliga dagpenningen för permitterade och för arbetslösa beror på skillnader i de permitterades och arbetslösas inkomster, inte på skillnader i lagstiftningen.

Ändringarna både ökar förmånsutgifterna för självrisktid och ändrar förhållandet mellan finansieringsandelarna för de ökade arbetslöshetsförmånsutgifterna. Eftersom staten åtar sig ansvaret för finansieringen av självriskdagarna svarar staten för hela den ökning i arbetslöshetsförmånerna som följer av att självriskdagarna slopas. Slopandet av självriskdagarna ökar alltså inte arbetslöshetsförmånsutgifterna för Sysselsättningsfonden och arbetslöshetskassorna.

År 2019 uppgick antalet självriskperioder inom förtjänstskyddet till cirka 129 000. Ungefär 40 000 av dessa var permitterade. Det går inte att särskilja andelen permitterade i materialet, vilket innebär att denna uppskattning är grov. Under fyra månader uppgick antalet självriskperioder med inkomstrelaterad dagpenning i genomsnitt till 43 000 år 2019. I fråga om arbetsmarknadsstöd och grunddagpenning uppgick antalet självriskperioder år 2019 inalles till cirka 70 000, varav cirka 40 000 med grunddagpenning och 30 000 med arbetsmarknadsstöd. Under en period på fyra månader fanns det följaktligen i genomsnitt cirka 23 000 självriskperioder inom grundskyddet.

Det svårt att på förhand uppskatta antalet personer som permitteras eller sägs upp på grund av den exceptionella situationen orsakad av epidemin. Utifrån de ekonomiska prognoser som finns tillgängliga i skrivande stund och det antal personer som redan blivit arbetslösa på grund av krisen samt det antal personer som är under hot om permittering är cirka 200 000 personer en grov uppskattning av antalet nya permitterade som kommer att omfattas av förtjänstskydd. Om dessutom det antal personer som blir arbetslösa direkt utan permittering stiger med 20 000, kan antalet självriskperioder inom förtjänstskyddet uppskattas till cirka 263 000. Om man ytterligare räknar med att cirka 30 000 nya personer kommer att omfattas av arbetsmarknadsstöd och grunddagpenning, uppgår antalet självriskperioder under lagens giltighetstid till sammanlagt cirka 316 000.

I det scenariot ökar förmånsutgifterna med ungefär 106 miljoner euro, varav cirka 9 miljoner för grundskydd och 97 miljoner för inkomstrelaterad dagpenning. Eftersom staten finansierar dagpenningarna för självrisktiden under lagens hela giltighetstid, svarar staten för hela kostnadsökningen, medan statens andel av ökningen i förmånsutgifter enligt gällande finansieringsandelar vore cirka 53 miljoner euro, Sysselsättningsfondens andel 48 miljoner och arbetslöshetskassornas andel 5,4 miljoner. Denna beräkning grundar sig på en mycket grov uppskattning av storleken på uppsägningar och permitteringar under lagens giltighetstid. Det går inte att exakt förutsäga beloppet.

Det faktum att permitteringarna enligt förslaget inte räknas in i maximitiden för arbetslöshetskydd leder till en ökning av arbetslöshetskassornas förmånsutgifter vilket ökar de kostnader som orsakas Sysselsättningsfonden på grund av de ökade förmånsutgifterna. Denna kostnadsökning gäller i huvudsak åren 2021—2022 då maximibetalningstiden utan denna ändring löper ut för merparten av dem som permitterats under undantagsförhållandena och som fortfarande är arbetslösa. Från den inkomstrelaterade dagpenningen övergår årligen cirka 20 000 personer till att omfattas av grundskyddsformånerna sedan maximibetalningstiden har löpt ut. Detta är uppskattningsvis cirka 15 procent av de arbetslösa som har rätt till inkomstrelaterad dagpenning (utan permitterade). Om det under lagens giltighetstid finns sammanlagt 220 000 permitterade, den genomsnittliga permitteringstiden är 55 dagar och 20 procent av de permitterade blir arbetslösa efter permitteringen, blir kostnadseffekten en ökning av kostnaderna på cirka 13 miljoner euro för Sysselsättningsfonden och arbetslöshetskassorna. Denna ökning gäller i första hand

RP 38/2020 rd

åren 2021 och 2022, när maximitiden för dessa arbetslösa löper ut. Utöver detta överförs under dessa år ett belopp på cirka 12,3 miljoner euro av statens finansieringsandel från arbetsmarknadsstödet till statsandelarna för inkomstrelaterad dagpenning. Uppskattningen är till alla delar mycket osäker.

Det är även under normala förhållanden mycket svårt att bedöma effekten av en förkortning av arbetsvillkoret, eftersom det inte finns några statistiska uppgifter om hur arbetsvillkoren uppfylls. Ponerat att det kommer in cirka 50 000 personer om året på arbetsmarknaden utan tidigare arbetshistorik, kan det uppskattas att arbetsvillkoret under lagens giltighetstid uppfylls för dryga 8 000 personer, vars arbetsvillkor annars inte hade uppfyllts. Om man dessutom antar att 30 procent av denna skara blir permitterade eller arbetslösa under lagens giltighetstid, den genomsnittliga dagpenningen för denna grupp är cirka 65 euro och den genomsnittliga tiden med inkomstrelaterad dagpenning cirka 100 dagpenningss dagar, ger denna ändring en kostnadseffekt på cirka 5,8 miljoner euro för Sysselsättningsfonden och arbetslöshetskassorna. Då överförs cirka 6,3 miljoner euro av statsandelen från arbetsmarknadsstödet till statsandelarna för inkomstrelaterad dagpenning. Uppskattningen bygger på mycket osäkra antaganden och kan inte tillämpas på en permanent förkortning av arbetsvillkoret.

Tablå 1. Beräknade totala konsekvenser av propositionen med avseende på förmånsutgifter

Konsekvenser för förmånsutgifter	Staten	Sysselsättningsfonden	Arbetslöshetskassorna	Sammanlagt
Slopande av självrisktiden	106	0	0	106
Permitteringstiden räknas inte in i maximitiden	0	11,7	1,4	13,1
Arbetsvillkoret 13 veckor	0	5,1	0,7	5,8
Sammanlagt	106	16,8	2,1	124,9

Uppskattningen utgår från lägesbedömningen den 25 mars 2020 och uppfattningen då om hur antalet permitterade och arbetslösa kommer att utvecklas.

4.2.2 Konsekvenser för medborgarna

SlopanDET av självrisktiden ökar under tre månader arbetslöshetsförmånerna för dem som blir arbetslösa eller permitterade. För en permitterad mottagare av inkomstrelaterad dagpenning förbättras arbetslöshetsförmånen i genomsnitt med cirka 375 euro, för en mottagare av inkomstrelaterad dagpenning som blir arbetslös med cirka 350 euro och för den som får grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd med 168,3 euro. Dessa ändringar gäller i förhållande till den nuvarande lagstiftningen. Eventuella andra förmåner, nivån på den inkomstrelaterade dagpenningen och beskattningen påverkar de inkomster som respektive person har till sitt förfogande.

Det faktum att permitteringstiden under tre månader inte räknas in i maximitiden förlänger förtjänstskyddstiden för dem som blir långtidsarbetslösa med lika lång tid som permitteringstiden varar, dock högst så länge som den temporära bestämmelsen är i kraft. Detta innebär alltså att inkomsterna hos denna grupp ökar när maximitiden annars skulle löpa ut.

Uppfylls arbetsvillkoret snabbare, lyfts de inom målgruppen som börjat omfattas av utkomstskyddet för arbetslösa från grundskydds-förmåner till inkomstrelaterad dagpenning, varvid förmånsnivån stiger från 33,66 euro per dag till cirka 65 euro per dag.

Ändringarna minskar incitamenten att arbeta. Det är emellertid inte möjligt att i det här läget göra en numerisk bedömning av propositionens konsekvenser för sysselsättningen, eftersom arbetsmarknaden för närvarande inte fungerar på ett sådant sätt att resultaten av tidigare forskning kunde tillämpas. Sannolikt påverkar konsekvenserna i huvudsak de personer som blir arbetslösa år 2020 och som inte får någon snabb återgång till sysselsättning. I det fallet minskar en förlängning av maximitiden och ett lättare uppfyllande av arbetsvillkoret de berörda personernas incitament att bli sysselsatta på nytt.

4.2.3 Konsekvenser för organisationerna

Den akuta kris som ligger till grund för propositionen och den beräknade ökningen av antalet permitterade och arbetslösa som följer på krisen kommer att leda till en betydande ökning av ansökningarna om arbetslöshetsförmåner. Den ökade mängden ansökningar och rådgivningssituationer medför avsevärt mera arbete för Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna och i viss mån för arbets- och näringsbyråerna. År 2019 betalade arbetslöshetskassorna ut inkomstrelaterad dagpenning för 27,3 miljoner dagar till i genomsnitt cirka 105 000 mottagare av arbetslöshetsförmån per månad. I denna proposition utgår uppskattningen av de ekonomiska konsekvenserna från bedömningen att antalet personer som ansöker om inkomstrelaterad dagpenning på grundval av permittering under lagens giltighetstid ökar med omkring 200 000 personer och antalet personer som ansöker om inkomstrelaterad dagpenning på grundval av arbetslöshet med 20 000 personer. Antalet mottagare och alltså ansökningar om arbetslöshetsförmåner per månad är då i snitt ungefär tre gånger större än under tiden före lagens giltighetstid. År 2019 betalade Folkpensionsanstalten grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd i genomsnitt till cirka 210 000 mottagare av arbetslöshetsförmån per månad. Antalet ansökningar per månad ökar enligt uppskattning med cirka 15 procent för dem som ansöker om grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd. Eventuella andra propositioner under beredning som syftar till att förbättra utkomsten kan öka antalet ansökningar ytterligare. Den ökade arbetsbörda som följer av ökningen i antalet sökande förverkligas oberoende av de ändringar som föreslås i denna proposition. I vilken utsträckning och hur lång tid det ökade antalet sökande påverkar handläggningstiderna beror bland annat på hur och hur snabbt arbetslöshetskassorna och Folkpensionsanstalten kan öka antalet arbetstagare som handlägger ansökningarna. De förlängda handläggningstider som följer av det ökade antalet sökande kan också leda till att kontakterna med utbetalarna av arbetslöshetsförmåner ökar. Dessutom kan förlängda handläggningstider öka behovet av grundläggande utkomststöd.

De föreslagna ändringarna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ökar i sig i viss utsträckning verkställighetsuppgifterna för Folkpensionsanstalten och särskilt för de arbetslöshetskassor som försäkrar löntagarna och medför också ändringar i informationssystemen. Strävan har dock varit att utforma de föreslagna ändringarna på ett sätt som för genomförandet leder till så små förändringar och kostnader som möjligt och som går snabbt att förverkliga.

Folkpensionsanstalten och de arbetslöshetskassor som försäkrar löntagarna ska temporärt tillämpa tre olika långa arbetsvillkor vid avgörande av förmånsansökan. Tidigare har löntagarens arbetsvillkor varit antingen 26 eller 52 kalenderveckor. Under lagens giltighetstid kontrollerar Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna först om det normala arbetsvillkoret för löntagare på 26 kalenderveckor uppfylls. Om arbetsvillkoret inte annars uppfylls, tillämpas det nya arbetsvillkoret på 13 kalenderveckor och när det gäller medlemmar i arbetslöshetskassan också medlemskapsvillkoret. Utredningen och tillämpningen av olika långa arbetsvillkor ökar handläggningsarbetet och kan leda till ökat behov av rådgivning. Även arbetsvillkoret och medlemskapsvillkoret för icke-ägande familjemedlemmar till företagare förkortas. Eftersom icke-ägande familjemedlemmar till företagare i lagstiftningens mening först sedan den 1 juli 2019

har räknats som löntagare, har det för en icke-ägande familjemedlem i praktiken inte varit möjligt att uppfylla arbetsvillkoret på 52 kalenderveckor före den 16 mars 2020, vilket innebär att endast de villkor som anges i undantagsbestämmelsen utreds. Denna situation kommer att fortsätta till och med den 30 juni 2020, då det tidigast vore möjligt att uppfylla arbetsvillkoret enligt gällande lag.

De föreslagna ändringarna beräknas i ringa utsträckning öka rådgivningen om arbetslöshetsförmåner i samband med ärenden vid arbets- och näringsbyrån. Arbets- och näringsbyråerna får mera arbete särskilt med avseende på serviceuppgifter som gäller nya arbetssökande. I regeringens förslag till lag om temporär ändring av 11 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (RP 27/2020) föreslås det att den som permitterats på motsvarande sätt som i nuläget anmäler sig som arbetssökande hos arbets- och näringsbyrån och att det ges ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om personens rätt till arbetslöshetsförmån. Avsikten är att den permitterade ska ha rätt till arbetslöshetsförmån trots företagsverksamhet eller studier. Dessa temporära ändringar ska stödja en tryggad försörjning för permitterade och göra verkställigheten av systemet med utkomstskydd för arbetslösa smidigare särskilt inom arbets- och näringsbyråerna när antalet permitterade ökar. Enligt förslaget kvarstår alltså permitterades skyldighet enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa att ta emot arbete som arbetsgivaren erbjuder.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

I beredningen av propositionen har man försökt bedöma handlingsalternativen utifrån hur ändringarna påverkar arbetslöshetskassornas och Folkpensionsanstaltens arbetsmängd vid verkställigheten av de bestämmelser som är avsedda att tillämpas temporärt. På samma sätt har man utifrån en bedömning av de verkställande myndigheterna försökt beakta hur de ändringar som är avsedda att gälla temporärt kan göras så klara och tydliga som möjligt så att syftet och tillvägagångssättet inte leder till ovisshet bland förmånstagarna. I beredningen bedömdes exempelvis möjligheten att få till stånd en effekt som förlänger maximitiden för den arbetslöshetsdagpenning som betalas ut under permitteringstiden genom att föreskriva att dagpenning som betalas ut under permitteringstiden räknas in i maximitiden samtidigt som maximitiden förlängs. Både Folkpensionsanstalten och vissa arbetslöshetskassor ansåg ett sådant förfarande vara arbetsdrikt och att en sådan reglering kan väntas orsaka förvirring och behov av extra rådgivning.

Till övriga delar grundar sig propositionen på regeringens beslut att stödja mottagarna av utkomstskydd för arbetslösa som en del av en övergripande lösning och därför har inte några andra alternativ därvidlag klarlagts.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Som nämnts ovan har epidemin orsakad av det nya coronaviruset och de stränga åtgärderna för att förhindra dess spridning lett till att samhällsekonomin i hela Europa och i världen har hamnat i en kris som hotar företagens omvärldsvillkor, sysselsättningen och människors försörjning. Av den anledningen har statsmakten i många länder vidtagit åtgärder som syftar till att lindra de ekonomiska konsekvenserna av krisen och trygga arbetstillfällena, och därigenom löntagarnas och företagarnas försörjning. Här följer en kort beskrivning av vad Sverige och Danmark har gjort för att uppnå dessa mål. Som centrala åtgärder har båda länderna beslutat att stödja arbetsgivarna genom att staten övertar en betydande del av lönekostnaderna. Det är skäl att notera att varken Danmark eller Sverige har något sådant permitteringssystem som vi har i Finland.

Sverige

Svenska regeringen har lagt fram ett antal viktiga åtgärder av betydande omfattning för att lindra de ekonomiska konsekvenserna av coronavirusepidemin. Syftet med åtgärderna är att minska uppsägningarna i denna krissituation.

Det viktigaste förslaget från regeringen är att staten ska bära en stor del av lönekostnaderna för arbetsgivare som hamnar i ekonomiska svårigheter. Den nya stödformen grundar sig på ett stöd för förkortad arbetstid, som har varit i bruk redan tidigare, men ersättningsnivåerna har temporärt höjts avsevärt. Det nya stödet för förkortad arbetstid innebär i praktiken att arbetsgivarens lönekostnader kan minskas med högst cirka 50 procent när arbetstagarens arbetstid minskas med 60 procent. Arbetstagaren ska dock fortfarande få 90 procent av sin lön och skillnaden betalas av staten. Minskningen i arbetsgivarens lönekostnader och beloppet av statens kompensation är beroende av hur mycket arbetstiden minskar. Arbetstiden kan förkortas med 20, 40 eller 60 procent. Denna åtgärd ska gälla till utgången av 2020.

Som en del av krispaketet har staten också lovat att under april och maj betala alla kostnader för sjukledighet. Detta gäller utöver löntagare också ensamföretagare, som kan få ersättning för sjukfrånvaro under högst 14 dagar.

Dessutom är det också möjligt för arbetsgivare att skjuta upp betalningen av tre månaders skatter och arbetsgivaravgifter med upp till 12 månader.

Danmark

I Danmark har man på trepartsbasis avtalat om ett stödpaket för att stödja företag som hamnar i svårigheter på grund av coronavirusepidemin. Det temporära avtalet ska gälla i tre månader.

Som en del av avtalet betalar staten upp till en viss gräns tre fjärdedelar av lönen för sådana arbetstagare inom den privata sektorn som annars riskerar att bli uppsagda. Arbetsgivarna betalar en fjärdedel av lönerna. Lönesubventionen gäller företag vars behov av att minska arbetskraften på grund av krisen uppgår till minst 30 procent eller 50 anställda. Samtidigt måste löntagarna avstå från fem semesterdagar.

I Danmark ökar dessutom analogt med Sverige statens ansvar för sjukledighetsersättning. I Danmark vidtas också andra smärre åtgärder som ökar flexibiliteten på arbetsmarknaden.

6 Remissvar

Denna proposition har beretts skyndsamt (under sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § 3 och 5 punkten i beredskapslagen och som konstaterats genom beslut av statsrådet) för att under dessa exceptionella omständigheter underlätta den ekonomiska situationen för tillåtna och sådana som får arbetslöshetsskydd av andra skäl. På grund av den snabba beredning som krävs med anledning av de exceptionella omständigheter coronavirusepidemin orsakat har det inte varit möjligt att ordna en egentlig remissbehandling. Enligt anvisningarna om hörande vid lagberedning kan man endast av motiverade skäl avstå från att begära utlåtanden om ett lagförslag. De aktuella omständigheterna måste anses vara så exceptionella att det finns motiverade skäl till att avvika från remissbehandlingen.

Propositionen har beretts i samarbete med Finlands näringsliv, KT Kommunarbetsgivarna, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, STTK, Akava och Företagarna i Finland rf. Propositionen har kommenterats av Folkpensionsanstalten, Arbetslöshetskassornas samarbetsorganisation och Sysselsättningsfonden.

Ålands landskapsregering har hörts.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa

1 kap. Allmänna bestämmelser

5 §. Definitioner. I propositionen föreslås det att den definition av permittering som finns i 6 punkten i paragrafen ska preciseras. I detta syfte ska bestämmelsen ändras så att det i den hänvisas till begreppet permittering enligt 5 kap. i arbetsavtalslagen. Med permittering avses enligt arbetsavtalslagen att utförandet av arbete och betalningen av lön tillfälligt avbryts genom arbetsgivarens beslut eller med stöd av ett avtal som ingås på initiativ av arbetsgivaren, medan anställningsförhållandet i övrigt består.

Det föreslås att 6 punkten i den gällande paragrafen ska preciseras så att den bättre motsvarar begreppet permittering enligt arbetsavtalslagen. Detta ska göras på så sätt att punkten kompletteras så att permittering också kan grundas på ett avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagarerna. Även för permittering som grundas på ett avtal är förutsättningen dock att den sker på arbetsgivarens initiativ och är behövlig på grund av arbetsgivarens verksamhet eller ekonomiska situation. Den nya formuleringen av bestämmelsen ändrar inte tolkningen av den gällande lagen eller social- och hälsovårdsministeriets tillämpningsanvisningar till arbetslöshetskassorna.

Arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten har i praktiken inte möjlighet att särskilt noggrant undersöka om arbetsgivaren haft produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker till permitteringen, och om bestämmelserna om permittering har tillämpats på rätt sätt på arbetsplatsen. Rätt till arbetslöshetsdagpenning bör nekas endast om man utifrån omständigheterna kan dra slutsatsen att det uppenbarligen inte är fråga om en situation där villkoren för erhållande av förmånen uppfylls.

5 kap. Förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning

3 a §. Löntagares arbetsvillkor i undantagsfall. Paragrafen är ny och innehåller ett temporärt undantag till arbetsvillkoret för löntagare. I propositionen föreslås det att om arbetsvillkoret för löntagare inte annars uppfylls ska det arbetsvillkor som är förutsättningen för att arbetslöshetsdagpenning betalas ut förkortas.

Enligt 1 mom. i paragrafen ska det arbetsvillkor för löntagare som avses i 2 § 1 och 3 mom. vara 13 kalenderveckor. Bestämmelsen ska tillämpas endast om löntagaren annars inte har tillräckligt med veckor som räknas in i arbetsvillkoret. Denna begränsning är av betydelse för mottagare av inkomstrelaterad dagpenning, eftersom den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen och därmed den inkomstrelaterade dagpenningen bestäms utifrån den inkomst som tjänats in under de veckor som räknas in i arbetsvillkoret. Om alltså det normala arbetsvillkoret på 26 kalenderveckor uppfylls, kan den som ansöker om inkomstrelaterad dagpenning inte välja att arbetsvillkoret prövas utifrån 13 kalenderveckor. Sålunda kan den

som ansöker om inkomstrelaterad dagpenning inte till exempel välja att av två visstidsanställningar som innebär att ett normalt arbetsvillkor uppfylls endast de nyaste kalenderveckorna räknas in i arbetsvillkoret och utgör grund för inkomstrelaterad dagpenning.

Även det arbetsvillkor för en så kallad icke-ägande familjemedlem¹ till en företagare som avses i paragrafens 2 mom. ska förkortas, varvid arbetsvillkoret är 26 kalenderveckor, om villkoret på 52 kalenderveckor inte uppfylls.

I övrigt föreslås inga ändringar av arbetsvillkoren för löntagare eller för icke-ägande familjemedlemmar till företagare. Enligt gällande 5 kap. 2 § är en förutsättning för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning dock också medlemskap i en arbetslöshetskassa i minst 26 veckor och i fråga om en icke-ägande familjemedlem till en företagare medlemskap i minst 12 månader, under vilka personen ska ha uppfyllt arbetsvillkoret. Även om detta villkor föreskrivs det i 3 a § 1 och 2 mom. på ett sätt som avviker från huvudregeln, och det medlemskap som förutsätts är 13 kalenderveckor och i fråga om en icke-ägande familjemedlem till en företagare sex månader.

I 3 mom. finns det motsvarande bestämmelser om det arbetsvillkor som tillämpas i fråga om grunddagpenning.

Syftet med det tidsbundna arbetsvillkoret, som är kortare än det normala, är att trygga tillgången till arbetslöshetsdagpenning när det aktuella exceptionella arbetsmarknadsläget leder till permittering eller arbetslöshet och följderna av detta är att den ursprungliga anställningstiden inte blir verklighet eller att det blir svårare att få en ny anställning. Eftersom det är fråga om en undantagsbestämmelse, ska ett kortare arbetsvillkor än normalt inte tillämpas vid uppföljningen av att arbetsvillkoret uppfylls på nytt, om maximitiden ännu löper. Bestämmelser om detta finns i ikraftträdandebestämmelsen på det sätt som beskrivs närmare nedan. Det föreslås att begränsningen införs, eftersom uppfyllande av arbetsvillkoret på nytt medan maximitiden för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning ännu löper inleder en ny maximitid för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning. Dessutom leder uppfyllandet av arbetsvillkoret till att en självrisktid föreläggs och att den lön och den inkomstrelaterade dagpenning som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning fastställs på nytt, om inte självrisktiden har förelagts och lönen och förmånsbeloppet har fastställts på nytt när arbetsvillkoret senast uppfylldes. Den arbetsmängd som detta medför medan den temporära lagen är i kraft är eventuellt betydande vid verkställigheten och det bedöms att det inte i någon betydande grad skulle öka förmånstagarnas ekonomiska trygghet.

Bestämmelser om den lön som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning för löntagare och icke-ägande familjemedlemmar till företagare finns i 6 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Enligt paragrafens 2 mom. beräknas den lön som ligger till grund för löntagares inkomstrelaterade dagpenning utifrån personens stabiliserade lön för den tid innan arbetslösheten började under vilken han eller hon har uppfyllt löntagares arbetsvillkor. Även om rätten till inkomstrelaterad dagpenning för löntagare eller icke-ägande familjemedlemmar till företagare börjar på grundval av ett exceptionellt arbetsvillkor, är den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenningen fortfarande den stabiliserade lön som tjänats in under det just uppfyllda arbetsvillkoret. Bestämmelserna behöver sålunda inte ändras.

¹ Med en icke-ägande familjemedlem till en företagare avses en försäkrad som inte är en sådan företagare som avses i 1 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, men som arbetar i ett företag eller en sammanslutning där hans eller hennes familjemedlem är en sådan företagare som avses i 1 kap. 6 § 1 mom. eller 2 mom. 2—4 punkten.

I 6 kap. 4 § 3 mom. föreskrivs om vissa undantag till exempel i fråga om beräkning av den lön som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning för deltidspensionstagare. Dessa bestämmelser behöver inte ändras på grund av sådana ändringar i arbetsvillkoret som är avsedda att vara temporära.

13 §. *Självrisktid.* I propositionen föreslås det att bestämmelserna om självrisktiden i lagens 5 och 7 kap. temporärt ändras i sin helhet. Det centrala målet för propositionen är att självrisktiden inte ska hindra betalning av arbetslöshetsdagpenning när maximitiden för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning börjar och inte heller hindra betalning av arbetsmarknadsstöd när utbetalningen börjar. I propositionen föreslås det helt nya temporära paragrafer om självrisktiden för att säkerställa de temporära ändringarna av självrisktiden och helhetsinnehållet i den gällande lagstiftningen.

I propositionen föreslås det att självrisktiden ska vara fem vardagar, medan den för närvarande är fem helt arbetslösa dagar eller en motsvarande period. I fråga om arbetslöshetsdagpenningen finns det bestämmelser om detta i första meningen i 5 kap. 13 § 1 mom. Momentets andra mening motsvarar nuläget.

Lagens 5 kap. 2—5 mom. motsvarar nuläget.

I praktiken föreläggs ingen självrisktid medan den temporära lagen är i kraft, utan när de övriga villkoren uppfylls betalas arbetslöshetsdagpenning omedelbart ut från det att arbetsvillkoret uppfylls eller anmälan som arbetslös arbetssökande lämnats, om det inte finns något annat hinder för användning av självriskan. Bestämmelser om denna rätt till arbetslöshetsförmåner oberoende av självrisktiden och om att beslut om självrisktiden inte behöver fattas finns i fråga om arbetslöshetsdagpenningen i det nya 5 kap. 13 § 6 mom. Bakom rätten till arbetslöshetsförmåner kvarstår dock självrisktiden, eftersom självrisktiden ska kunna beaktas när arbetsvillkoret nästa gång uppfylls, och när det gäller mottagare av arbetslöshetsdagpenning ska det med stöd av 5 kap. 13 § 2 mom. avgöras huruvida en självrisktid inte ska föreläggas.

Bestämmelsen hänger också samman med den nya statliga finansieringsandel som gäller den arbetslöshetsförmån som betalas ut under självrisktiden och som på grund av gällande finansieringsbestämmelser särskilt gäller inkomstrelaterad dagpenning och grunddagpenning. Bestämmelser om denna statliga finansieringsandel utfärdas genom temporära ändringar av lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och av lagen om arbetslöshetskassor.

6 kap. **Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet**

7 §. *Dagpenningsperiodens maximitid.* I paragrafen föreslås nytt ett 4 mom., i vilket det föreskrivs att grunddagpenning eller inkomstrelaterad dagpenning som betalats ut på grund av permittering inte ska räknas in i dagarna för maximitiden för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning. De gäller både arbetslöshetsdagpenning som betalas ut till helt permitterade och permitterade med förkortad arbetsvecka och arbetslöshetsdagpenning som betalas ut till permitterade med förkortad arbetsdag. Arbetslöshetsdagpenning som betalas ut på grund av en orsak som kan jämföras med permittering eller på grund av ett väderhinder ska fortfarande räknas in i maximitiden.

7 kap. **Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd**

10 §. *Självrisktid.* I paragrafen föreskrivs det på motsvarande sätt om självrisktiden och om betalning av arbetsmarknadsstöd trots självrisktiden som i 5 kap. 13 § om självrisktiden för arbetslöshetsdagpenning.

7.2 Lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

4 b §. *Finansiering av inkomstrelaterad dagpenning som betalas för självrisktid.* Bestämmelser om finansiering av inkomstrelaterad dagpenning finns i 4 § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner. Staten deltar för närvarande inte alls i finansieringen av den inkomstrelaterade dagpenning som betalas på grund av permittering. Eftersom staten finansierar ett belopp som motsvarar grunddelen av den inkomstrelaterade dagpenning som betalas på grund av arbetslöshet, medan Sysselsättningsfonden och arbetslöshetskassorna ansvarar för finansieringen i övrigt, bör det till lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner fogas en tidsbunden bestämmelse om statens finansieringsansvar. I detta syfte fogas till lagen en ny temporär 4 b § där det föreskrivs att den inkomstrelaterade dagpenning som betalas för självrisktiden ska ersättas till fullt belopp ur statens medel.

Med stöd av bestämmelsen ska staten under lagens giltighetstid till fullt belopp finansiera den dagpenning för fem arbetslöshetsförmånsdagar som betalas ut på grund av att inkomstrelaterad dagpenning har betalats ut för självrisktiden på fem dagar. Statsandelen betalas till Sysselsättningsfonden enligt en uppskattning i samband med förskottet på statsandelen. Det slutliga beloppet av statsandelen ska fastställas kalkylmässigt.

För att kunna fastställa det exakta beloppet av statsandelen behöver man känna till det totala antalet sådana självrisktider som kommer att inledas och som ska föreläggas enligt 5 kap. 13 § i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa, huruvida det är fråga om full eller partiell arbetslöshet samt det mottagarspecifika dagpenningsbeloppet för varje självrisktid. Det är inte möjligt att inom tidsramen för denna beredning få de uppgifter som behövs för att kunna fastställa exakta ersättningar, eftersom det skulle förutsätta omfattande ändringar i arbetslöshetskassornas informationssystem. Sålunda grundar sig antalet beräknade ersättningsdagar på arbetslöshetskassans det antal anteckningar där självrisktiden bör ha förelagts multiplicerat med fem. Det belopp som ersätts ska grunda sig på antalet beräknade dagar samt på beloppet av den genomsnittliga dagpenning som betalas ut av varje arbetslöshetskassa. Bestämmelser om ersättningens belopp och fastställande utfärdas genom förordning. Ersättningen är inte exakt, men den riktas dock med hänsyn till omständigheterna med tillräcklig exakthet korrekt till varje arbetslöshetskassa, så att den dagpenning som betalas ut för självrisktiden inte ska medföra en oskälig ekonomisk förlust för arbetslöshetskassorna. Den beräknade slutliga statsandelen fastställs i samband med fastställandet av arbetslöshetskassornas slutliga finansieringsandelar på framställning av Finansinspektionen på det sätt som föreskrivs i 4 § i statsrådets förordning om verkställighet av lagen om arbetslöshetskassor (272/2001).

23 a §. *Finansiering av grunddagpenning som betalas för självrisktid.* Även den dagpenning som betalas för självrisktiden i fråga om grunddagpenningen ska finansieras med statens medel. Bestämmelser om arbetslöshetsförsäkringspremieintäkt som ska redovisas till grunddagpenningen finns i 23 § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner. För att den grunddagpenning som betalas för självrisktiden inte ska finansieras med medel från arbetslöshetsförsäkringspremieintäkter, ska det till lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner fogas en ny temporär 23 a § där det föreskrivs att grunddagpenning som betalas för självrisktiden ska ersättas till fullt belopp ur statens medel. Statens finansiering av grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet för självrisktiden ska beaktas i samband med justeringen av förskotten för detta år på det sätt

som föreskrivs i 4 och 5 kap. i statsrådets förordning om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1330/2002).

7.3 Lagen om arbetslöshetskassor

25 b §. *Finansiering av inkomstrelaterad dagpenning som betalas för självrisktid.* Paragrafen är ny och innehåller motsvarande bestämmelser om ersättning av utgifter för självriskdagar till de arbetslöshetskassor som försäkrar företagare som föreslås i fråga om löntagarkassor.

8 Ikraftträdande

Det är fråga om en temporär lag som ska vara i kraft till och med den 6 juli 2020. Syftet med lagen är att förbättra den ekonomiska säkerheten för arbetstagare som blir arbetslösa eller som permitteras i ett läge där arbetsgivarnas ställning inom den privata sektorn samtidigt underlättas i de plötsliga förändringar som följer på coronavirusepidemin. Vid beredningen av lagen har antagandet varit att lagändringsbehoven är temporära och inte ska sträcka sig till tiden efter juni månad. Samtidigt har man dock ansett att dessa temporära ändringar av lagen om utkomstskydd för arbetslösa bör vara förenliga med konsekvenserna av de ändringar som föreslås i regeringens proposition RP 26/2020. I den propositionen föreslås det att på sådan tid för meddelande om permittering som har börjat senast den 30 juni 2020 ska den tid på fem dagar, som är kortare än normalt och som föreslås i arbetsavtalslagen, tillämpas, varvid de ekonomiska konsekvenserna av den förkortade tiden för meddelande av permittering sträcker sig ända till ingången av juli 2020. Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt. Meningen är att ändringarna ska tillämpas från och med den 16 mars 2020.

Lagen om temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Enligt 2 mom. i övergångsbestämmelsen förutsätter tillämpning av ett sådant arbetsvillkor enligt 5 kap. 3 a § som är kortare än normalt att det i arbetsvillkoret under tiden efter den 1 mars 2020 kan beaktas minst en sådan kalendervecka som räknas in i arbetsvillkoret. Om den sista vecka som ska beaktas i arbetsvillkoret är från tiden före den 29 februari 2020, tillämpas det normala arbetsvillkoret på 26 kalenderveckor på personen i fråga och i fråga om inkomstrelaterad dagpenning också medlemsvillkoret. Vidare föreskrivs det att arbetsvillkoret från och med den 6 juli 2020 inte längre uppfylls utifrån denna temporära bestämmelse. Motsvarande tidsbestämmelser gäller också arbetsvillkoret för icke-ägande familjemedlemmar till företagare. Den första dagen i den maximitid som avses i 6 kap. 7 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan när det gäller det arbetsvillkor som är kortare än normalt vara den 16 mars 2020 eller därefter. Om maximitiden inte har uppfyllts, inleder det kortare arbetsvillkoret inte en ny maximitid.

Enligt 3 mom. i övergångsbestämmelsen ska bestämmelserna i 5 kap. 13 § och 7 kap. 10 § om självrisktiden, som enligt förslaget ska ändras temporärt, tillämpas om den första dagen från och med vilken självrisktiden för grunddagpenning, inkomstrelaterad dagpenning eller arbetsmarknadsstöd kan föreläggas är den 16 mars 2020 eller senare. Denna bestämmelse ska tillämpas fram till dess att den första dagen av självrisktiden är den 6 juli 2020. Självrisktid som börjar vid utgången av den temporära bestämmelsen, under dess giltighetstid, alltså senast den 6 juli 2020, är i sin helhet tid som ersätts med arbetslöshetsförmån.

Enligt 4 mom. i övergångsbestämmelsen räknas arbetslöshetsdagpenning som betalas på basis av permittering under tiden från den 16 mars till den 30 juni 2020 inte in i maximitiden för arbetslöshetsdagpenning.

Lagen om temporär ändring av lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

RP 38/2020 rd

Den föreslagna 4 b § och 23 a § tillämpas från den 16 mars till den 6 juli 2020 så att den arbetslöshetsdagpenning som helt finansieras med statliga medel ska grunda sig på en självrisktid som utan detta temporära undantag hade börjat tidigast den 16 mars och senast den 6 juli 2020.

Lagen om temporär ändring av lagen om arbetslöshetskassor

Den föreslagna 25 b § tillämpas från den 16 mars till den 6 juli 2020 så att den inkomstrelaterade dagpenningen som helt finansieras med statliga medel ska grunda sig på en självrisktid som utan detta temporära undantag hade börjat tidigast den 16 mars och senast den 6 juli 2020.

9 Verkställighet och uppföljning

Regeringens beslutshelhet innehöll också vissa linjedragningar i fråga om vilka det inte krävs en separat ändring av lagstiftningen. Regeringen drog upp riktlinjer för att det under den tid en tidsbunden lag gäller ska betalas en arbetslöshetsförmån för självrisktiden, om ett anställningsförhållande avslutas under provotiden av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker. Detta beslut genomförs genom en temporär bestämmelse om alla de självrisktider som annars ska fastställas under den tid den tidsbundna lagen gäller. Samtidigt drog regeringen upp riktlinjer för att provotid ska kunna avslutas av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker. Ett förslag om detta ingår i regeringens proposition RP 26/2020 rd. Om arbetslagstiftningen ändras på det föreslagna sättet, och provotid kan avslutas av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker, behöver lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte ändras utan arbets- och näringsbyråerna kan av arbets- och näringsministeriet ges anvisningar om denna ändring.

9.1 Samband med andra propositioner

Propositionen har samband med regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av arbetsavtalslagen, lagen om sjöarbetsavtal och 51 § i lagen om samarbete inom företag (RP 26/2020 rd), som har överlämnats till riksdagen och vars syfte är att skapa förutsättningar för att arbetsgivare snabbare än för närvarande ska kunna anpassa sin verksamhet till en plötslig och kraftig nedgång i efterfrågan på produkter och tjänster till följd av coronavirusepidemin. I denna proposition föreslås en lindring av de konsekvenser som de ändringar som föreslås i regeringspropositionen i fråga har för arbetstagare som permitteras eller blir arbetslösa. Av detta samband följer att giltighetstiden för de ändringar som föreslås i denna proposition och de förslag som ingår i den nämnda regeringspropositionen RP 26/2020 rd bör upphöra samtidigt.

9.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2020. I tilläggsbudgetpropositionen föreslås ett tillägg på 20 miljoner euro år 2020 av statens medel för att trygga arbetslöshetskassornas verksamhet enligt principer som det ska avtalas separat om. Det bör också ses till att FPA:s verksamhet fungerar och FPA har föreslagit ett tillägg på 30 miljoner euro i statsandelen för sina verksamhetsutgifter.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

De föreslagna ändringarna anknyter till de grundläggande fri- och rättigheterna i 18 och 19 § i grundlagen (731/1999). Grundlagens 18 § gäller näringsfrihet och rätt till arbete och 19 § gäller rätt till social trygghet.

RP 38/2020 rd

Systemet med utkomstskydd för arbetslösa syftar till att trygga arbetslösa arbetssökandes ekonomiska möjligheter att söka arbete och förbättra sina förutsättningar att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden. Detta görs genom att systemet ersätter de ekonomiska förluster som arbetslösheten orsakar. Enligt 18 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Främjande av sysselsättningen som avses i bestämmelsen innebär att det allmänna strävar efter att trygga rätten till arbete för envar, och att det allmänna ska sträva efter att förhindra uppkomsten av en grupp permanent arbetslösa (se RP 309/1993 rd, s. 72, GrUU 44/2000 rd, s. 2, GrUU 17/1995 rd, s. 1—2). I 19 § 2 mom. i grundlagen anges att var och en genom lag ska garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid bl.a. arbetslöshet. Bestämmelsen förutsätter att lagstiftaren garanterar var och en som behöver grundläggande försörjning en subjektiv rätt till den trygghet som det allmänna genom lag är skyldig att ordna. Den sociala tryggheten är förknippad med vissa sociala risksituationer som nämns i bestämmelsen, men också med respektive lagbestämmelser om bidragskriterier, behovsprövning och procedurer (RP 309/1993 rd, s. 74, GrUU 55/2016 rd, s. 3 och GrUU 48/2006 rd, s. 2). Systemen för grundläggande försörjning bör vara så täckande att inga grupper lämnas utanför systemen och därmed blir lidande (RP 309/1993 rd, s. 75/1, GrUU 48/2006 rd, s. 2, GrUU 6/2009 rd, s. 7/II).

Det föreslås att systemet med utkomstskydd för arbetslösa temporärt ska ändras så att det under undantagsförhållanden ger dem som permitteras eller blir arbetslösa ett bättre skydd än i nuläget under arbetslösheten. Detta ska genomföras på så sätt att för det första slopas för viss tid självrisktiden under början av betalningen av en arbetslöshetsförmån. Samtidigt ska dock också ställningen för dem som får olika arbetslöshetsförmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa tillgodoses så att slopandet av självrisktiden gäller även dem som får arbetsmarknadsstöd. Förutsättningarna för att få en arbetslöshetsförmån ska också förbättras så att arbetsvillkoret för löntagare temporärt är 13 veckor i stället för nuvarande 26 veckor. På basis av det kortare arbetsvillkoret kan en person tidigare än i nuläget få rätt till inkomstrelaterad dagpenning eller grunddagpenning i stället för arbetsmarknadsstöd.

Eftersom syftet med de föreslagna ändringarna är att temporärt göra det lättare att få en arbetslöshetsförmån och att trygga människors försörjning, anser regeringen att de föreslagna ändringarna inte utgör ett problem med tanke på 18 § 2 mom. eller 19 § 2 mom. i grundlagen.

När det gäller ikraftträdandet av lagarna är utgångspunkten att en lag börjar tillämpas den dag den träder i kraft. Utöver om ikraftträdandedagen föreskrivs det om något annat endast om man vill att lagens verkningar ska gälla tiden före ikraftträdandet eller om man vill att vissa av lagens verkningar ska börja gälla efter ikraftträdandet. Lagstiftningen i Finland innehåller inget uttryckligt förbud mot retroaktiv lagstiftning med undantag för det förbud mot retroaktiva kriminaliseringar som finns i grundlagens bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna. Av de andra bestämmelserna i grundlagen kan dock följa att bestämmelser som har retroaktiva verkningar kan utfärdas endast i grundlagsordning.

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Den allmänna jämlikhetsklausulen uttrycker huvudprincipen för jämlikhet och jämställdhet. Människor eller grupper av människor kan inte godtyckligt särbehandlas vare sig positivt eller negativt genom lag. Den allmänna jämlikhetsklausulen riktas också till lagstiftaren.

Grundlagsutskottet brukar i sin praxis understryka att inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning kan härledas ur jämlikhetsprincipen då reglering i överensstämmelse med den rådande samhällsutvecklingen eftersträvas (bl.a. GrUU 2/2011 rd, s. 2; GrUU 64/2010 rd, s. 2; GrUU 15/2001 rd, s. 2—3). Det viktigaste är huruvida särbehandlingen kan motiveras på ett sätt som

RP 38/2020 rd

är godtagbart med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 46/2006 rd, s. 2, GrUU 16/2006 rd, s. 2, GrUU 73/2002 rd).

De temporära ändringar som föreslås i propositionen ska tillämpas från och med den 16 mars 2020, dvs. före ikraftträdandet av lagen. Genom ändringarna görs det temporärt lättare för personer som har permitterats eller blivit arbetslösa att få en arbetslöshetsförmån. Eftersom de föreslagna ändringarna temporärt gäller alla som har permitterats eller blivit arbetslösa finns det med tanke på 6 § i grundlagen inga hinder för en retroaktiv tillämpning. Tröskeln för en retroaktiv tillämpning av ändringarna kunde anses vara högre om de föreslagna ändringarna skulle göra det svårare att få en arbetslöshetsförmån och därmed försämra människors ekonomiska ställning jämfört med nuläget. Eftersom avsikten med de föreslagna ändringarna är att trygga människors ekonomiska försörjning i samband med en exceptionell pandemi som har omfattande samhällsverkningar, finns det enligt regeringen inte heller ur denna synvinkel något som hindrar en retroaktiv tillämpning.

På de grunder som anförts ovan anser regeringen att propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 5 § 1 mom. 6 punkten, 5 kap. 13 § och 7 kap. 10 §,
av dem 5 kap. 13 § och 7 kap. 10 § sådana de lyder i lagarna 1049/2013, 1457/2016 och 1138/2017, samt
fogas till 5 kap. temporärt en ny 3 a § och till 6 kap. 7 §, sådan den lyder i lag 1081/2016, temporärt ett nytt 4 mom. som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

6) *permittering* i 5 kap. i arbetsavtalslagen avsedd på produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker baserad permittering som grundar sig på arbetsgivarens beslut och permittering som utförs på initiativ av arbetsgivaren med stöd av ett ömsesidigt avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagarerna,

5 kap.

Förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning

3 a §

Löntagares arbetsvillkor i undantagsfall

Om en försäkrad som avses i 2 § 1 mom. inte uppfyller villkoret om medlemskap enligt 2 § 1 mom. och arbetsvillkoret enligt 3 § 1 mom., har den försäkrade dock rätt till inkomstrelaterad dagpenning, om han eller hon har varit försäkrad åtminstone de 13 närmast föregående veckorna och medan han eller hon varit försäkrad har varit åtminstone 13 kalenderveckor i sådant i 4 § avsett arbete som ska räknas in i arbetsvillkoret.

Om en försäkrad som avses i 2 § 2 mom. inte uppfyller villkoret om medlemskap enligt 2 § 2 mom. och arbetsvillkoret enligt 3 § 2 mom., har den försäkrade dock rätt till inkomstrelaterad dagpenning, om han eller hon har varit försäkrad åtminstone de sex närmast föregående månaderna och medan han eller hon varit försäkrad har varit åtminstone 26 kalenderveckor i sådant i 4 § avsett arbete som ska räknas in i arbetsvillkoret.

RP 38/2020 rd

Om en arbetssökande inte uppfyller arbetsvillkoret enligt 3 § har arbetssökanden rätt till grunddagpenning, om

- 1) en arbetssökande som avses i 3 § 1 mom. har varit åtminstone 13 kalenderveckor i sådant i 4 § avsett arbete som ska räknas in i arbetsvillkoret,
- 2) en arbetssökande som avses i 3 § 2 mom. har varit åtminstone 26 kalenderveckor i sådant i 4 § avsett arbete som ska räknas in i arbetsvillkoret.

13 §

Självrisktid

Självrisktiden är fem vardagar under vilka en person har varit arbetslös arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån. Självrisktiden föreläggs en gång per maximal utbetalningstid för arbetslöshetsdagpenning enligt 6 kap. 7 §.

Självrisktid föreläggs likväl inte, om dagpenningsperiodens maximitid börjar inom ett år från det att föregående maximitid började och om självrisktiden har förelagts när den föregående dagpenningsperiodens maximitid började.

Som självriskdagar räknas inte de dagar

1) då personen i fråga inte uppfyller förutsättningarna enligt 2 kap. för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning eller grunddagpenning,

2) då personen är sysselsatt i företagsverksamhet eller eget arbete, om sysselsättningen fortgår högst två veckor utan avbrott,

3) för vilka personen inte är berättigad till arbetslöshetsdagpenning på grund av begränsningarna enligt 2 a eller 3 kap.,

4) för vilka personen inte är berättigad till jämkad arbetslöshetsdagpenning på grund av att arbetstidsgränserna enligt 4 kap. 3 § överskrids.

Till självrisktiden räknas dock den i 3 kap. 3 § 4 mom. avsedda självrisktiden för dagpenning och rehabiliteringspenning enligt sjukförsäkringen. Till självriskdagarna räknas också de dagar för vilka till en person har betalats arbetslöshetsförmåner med stöd av 10 kap.

En person har trots 1—4 mom. rätt till arbetslöshetsdagpenning, om orsaken till att arbetet förhindrats är en sådan stridsåtgärd som inte står i samband med personens anställningsvillkor eller arbetsförhållanden och om han eller hon annars uppfyller villkoren för erhållande av arbetslöshetsdagpenning.

För självrisktiden betalas sådan arbetslöshetsdagpenning som den arbetssökande har rätt till medan han eller hon är arbetslös. I fråga om sådan självrisktid för vilken arbetslöshetsdagpenning betalas ges det inte något beslut.

6 kap.

Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet

7 §

Dagpenningsperiodens maximitid

Arbetslöshetsdagpenning som betalats under tiden för permittering beaktas inte vid beräkningen av maximitiden enligt 1 mom.

7 kap.

Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

10 §

Självrisktid

Självrisktiden är fem vardagar under vilka en person har varit arbetslös arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån.

Som självriskdagar räknas inte de dagar

- 1) då personen i fråga inte uppfyller kraven i 2 kap. för erhållande av arbetslöshetsförmåner,
- 2) då personen är sysselsatt i företagsverksamhet eller eget arbete, om sysselsättningen fortgår högst två veckor utan avbrott,
- 3) för vilka personen inte är berättigad till arbetslöshetsförmåner på grund av begränsningarna enligt 2 a eller 3 kap.,
- 4) för vilka personen inte är berättigad till jämkad arbetslöshetsförmån på grund av att arbetstidsgränserna enligt 4 kap. 3 § överskrids,
- 5) för vilka personen inte är berättigad till arbetsmarknadsstöd på grund av väntetiden enligt 2 §.

Till självrisktiden räknas dock den i 3 kap. 3 § 4 mom. avsedda självrisktiden för dagpenning och rehabiliteringspenning enligt sjukförsäkringen. Till självriskdagarna räknas också de dagar för vilka en person har betalats arbetsmarknadsstöd med stöd av 10 kap.

Självrisktid krävs emellertid inte, om en person i övrigt uppfyller kraven för erhållande av arbetsmarknadsstöd och

- 1) hans eller hennes rätt till arbetsmarknadsstöd börjar omedelbart efter det att maximitiden för arbetslöshetsdagpenning enligt 6 kap. 7 eller 9 § har uppnåtts, eller
- 2) arbetet förhindras av en sådan stridsåtgärd som inte står i samband med personens anställningsvillkor eller arbetsförhållanden.

För självrisktiden betalas arbetsmarknadsstöd. I fråga om sådan självrisktid för vilken arbetsmarknadsstöd betalas ges det inte något beslut.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 och gäller till och med den 6 juli 2020.

Lagens 5 kap. 3 a § tillämpas från och med den 16 mars 2020 på en arbetssökande som har varit i sådant arbete som uppfyller arbetsvillkoret åtminstone en kalendervecka efter den 1 mars 2020. Den nämnda paragrafen tillämpas inte om den maximitid som avses i 6 kap. 7 § ännu löper, och paragrafen tillämpas inte heller om den maximitid som börjar löpa på basis av att arbetsvillkoret uppfylls skulle börja den 6 juli 2020 eller därefter.

Lagens 5 kap. 13 § och 7 kap. 10 § tillämpas på självrisktid vars första dag infaller den 16 mars 2020 eller därefter men före den 7 juli 2020.

Lagens 6 kap. 7 § 4 mom. tillämpas på arbetslöshetsdagpenning som på basis av permittering som börjat den 16 mars 2020 eller därefter betalas för en tid som börjar den 16 mars 2020 eller därefter och upphör den 30 juni 2020.

2.

Lag

om temporär ändring av lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
fogas temporärt till lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) nya 4 b och 23 a § som följer:

4 b §

Finansiering av inkomstrelaterad dagpenning som betalas för självrisktid

Inkomstrelaterad dagpenning som betalas till löntagare för självrisktid finansieras i sin helhet genom en statsandel som består av en grunddel och en förtjänstdel. Statsandelen betalas till Sysselsättningsfonden enligt en uppskattning i samband med förskottet på statsandelen. Statsandelens slutliga belopp fastställs i samband med fastställandet av arbetslöshetskassornas finansieringsandelar utifrån Finansinspektionens statistik över arbetslöshetskassorna.

23 a §

Finansiering av grunddagpenning som betalas för självrisktid

Grunddagpenning som betalas till löntagare för självrisktid finansieras i sin helhet genom en statsandel.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 och gäller till och med den 6 juli 2020.

Denna lag tillämpas, om självrisktiden har börjat den 16 mars 2020 eller därefter men före den 7 juli 2020.

3.

Lag

om temporär ändring av lagen om arbetslöshetskassor

I enlighet med riksdagens beslut
fogas temporärt till lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) en ny 25 b § som följer:

25 b §

Finansiering av inkomstrelaterad dagpenning som betalas för självrisktid

Inkomstrelaterad dagpenning som betalas till företagare för självrisktid finansieras i sin helhet genom en statsandel som består av en grunddel och en förtjänstdel. Statsandelen betalas till Sysselsättningsfonden enligt en uppskattning i samband med förskottet på statsandelen. Statsandelens slutliga belopp fastställs i samband med fastställandet av arbetslöshetskassornas finansieringsandelar utifrån Finansinspektionens statistik över arbetslöshetskassorna.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 och gäller till och med den 6 juli 2020.

Denna lag tillämpas, om självrisktiden har börjat den 16 mars 2020 eller därefter men före den 7 juli 2020.

Helsingfors den 2 april 2020

Statsminister

Sanna Marin

Social- och hälsovårdsminister Aino-Kaisa Pekonen

1.

Lag

om temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 5 § 1 mom.
6 punkten, 5 kap. 13 § och 7 kap. 10 §,
av dem 5 kap. 13 § och 7 kap. 10 § sådana de lyder i lagarna 1049/2013, 1457/2016 och
1138/2017, samt
fogas till 5 kap. temporärt en ny 3 a § och till 6 kap. 7 §, sådan den lyder i lag 1081/2016,
temporärt ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

6) *permittering* i 5 kap. i arbetsavtalslagen
avsedd på produktionsorsaker eller ekono-
miska orsaker baserad permittering som grun-
dar sig på arbetsgivarens beslut och permitte-
ring som utförs på initiativ av arbetsgivaren
med stöd av ett ömsesidigt avtal mellan ar-
betsgivaren och arbetstagaren,

Gällande lydelse

5 kap.

Förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning

Föreslagen lydelse

5 kap.

Förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsdagpenning

3 a §

Löntagares arbetsvillkor i undantagsfall

Om en försäkrad som avses i 2 § 1 mom. inte uppfyller villkoret om medlemskap enligt 2 § 1 mom. och arbetsvillkoret enligt 3 § 1 mom., har den försäkrade dock rätt till inkomstrelaterad dagpenning, om han eller hon har varit försäkrad åtminstone de 13 närmast föregående veckorna och medan han eller hon varit försäkrad har varit åtminstone 13 kalenderveckor i sådant i 4 § avsett arbete som ska räknas in i arbetsvillkoret.

Om en försäkrad som avses i 2 § 2 mom. inte uppfyller villkoret om medlemskap enligt 2 § 2 mom. och arbetsvillkoret enligt 3 § 2 mom., har den försäkrade dock rätt till inkomstrelaterad dagpenning, om han eller hon har varit försäkrad åtminstone de sex närmast föregående månaderna och medan han eller hon varit försäkrad har varit åtminstone 26 kalenderveckor i sådant i 4 § avsett arbete som ska räknas in i arbetsvillkoret.

Om en arbetssökande inte uppfyller arbetsvillkoret enligt 3 § har arbetssökanden rätt till grunddagpenning, om

1) en arbetssökande som avses i 3 § 1 mom. har varit åtminstone 13 kalenderveckor i sådant i 4 § avsett arbete som ska räknas in i arbetsvillkoret,

2) en arbetssökande som avses i 3 § 2 mom. har varit åtminstone 26 kalenderveckor i sådant i 4 § avsett arbete som ska räknas in i arbetsvillkoret.

Gällande lydelse

13 §

Självrisktid

Arbetslöshetsdagpenning betalas ut efter det att en person har varit arbetslös arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån en tid som motsvarar sammanlagt fem fulla arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor. Självrisktiden föreläggs en gång per maximal utbetalningstid för arbetslöshetsdagpenning enligt 6 kap. 7 §.

Självrisktid föreläggs likväl inte, om dagpenningsperiodens maximitid börjar inom ett år från det att föregående maximitid började och om självrisktiden har förelagts när den föregående dagpenningsperiodens maximitid började.

Som självriskdagar räknas inte de dagar

1) då personen i fråga inte uppfyller förutsättningarna enligt 2 kap. för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning eller grunddagpenning,

2) då personen är sysselsatt i företagsverksamhet eller eget arbete, om sysselsättningen fortgår högst två veckor utan avbrott,

3) för vilka personen inte är berättigad till arbetslöshetsdagpenning på grund av begränsningarna enligt 2 a eller 3 kap.,

4) för vilka personen inte är berättigad till jämkad arbetslöshetsdagpenning på grund av att arbetstidsgränserna enligt 4 kap. 3 § överskrids.

Till självrisktiden räknas dock den i 3 kap. 3 § 4 mom. avsedda självrisktiden för dagpenning och rehabiliteringspenning enligt sjukförsäkringen. Till självriskdagarna räknas också de dagar för vilka till en person har betalats arbetslöshetsförmåner med stöd av 10 kap.

En person har trots 1—4 mom. rätt till arbetslöshetsdagpenning, om orsaken till att arbetet förhindrats är en sådan stridsåtgärd som inte står i samband med personens anställningsvillkor eller arbetsförhållanden och om han eller hon annars uppfyller villkoren för erhållande av arbetslöshetsdagpenning.

Föreslagen lydelse

13 §

Självrisktid

Självrisktiden är fem vardagar under vilka en person har varit arbetslös arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån. Självrisktiden föreläggs en gång per maximal utbetalningstid för arbetslöshetsdagpenning enligt 6 kap. 7 §.

Självrisktid föreläggs likväl inte, om dagpenningsperiodens maximitid börjar inom ett år från det att föregående maximitid började och om självrisktiden har förelagts när den föregående dagpenningsperiodens maximitid började.

Som självriskdagar räknas inte de dagar

1) då personen i fråga inte uppfyller förutsättningarna enligt 2 kap. för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning eller grunddagpenning,

2) då personen är sysselsatt i företagsverksamhet eller eget arbete, om sysselsättningen fortgår högst två veckor utan avbrott,

3) för vilka personen inte är berättigad till arbetslöshetsdagpenning på grund av begränsningarna enligt 2 a eller 3 kap.,

4) för vilka personen inte är berättigad till jämkad arbetslöshetsdagpenning på grund av att arbetstidsgränserna enligt 4 kap. 3 § överskrids.

Till självrisktiden räknas dock den i 3 kap. 3 § 4 mom. avsedda självrisktiden för dagpenning och rehabiliteringspenning enligt sjukförsäkringen. Till självriskdagarna räknas också de dagar för vilka till en person har betalats arbetslöshetsförmåner med stöd av 10 kap.

En person har trots 1—4 mom. rätt till arbetslöshetsdagpenning, om orsaken till att arbetet förhindrats är en sådan stridsåtgärd som inte står i samband med personens anställningsvillkor eller arbetsförhållanden och om han eller hon annars uppfyller villkoren för erhållande av arbetslöshetsdagpenning.

För självrisktiden betalas sådan arbetslöshetsdagpenning som den arbetssökande har rätt till medan han eller hon är arbetslös. I

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

fråga om sådan självrisktid för vilken arbetslöshetsdagpenning betalas ges det inte något beslut.

6 kap.

6 kap.

Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet

Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet

7 §

7 §

Dagpenningsperiodens maximitid

Dagpenningsperiodens maximitid

Grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning betalas för sammanlagt högst

1) 300 arbetslöshetsdagar till en person som efter att ha fyllt 17 år har varit i arbete sammanlagt högst tre år innan rätten till arbetslöshetsdagpenning började,

2) 400 arbetslöshetsdagar till en person som efter att ha fyllt 17 år har varit i arbete sammanlagt över tre år innan rätten till arbetslöshetsdagpenning började,

3) 500 arbetslöshetsdagar till en person vars arbetsvillkor har uppfyllts efter det att personen har fyllt 58 år och som, när arbetsvillkoret uppfylls, under de senaste 20 åren har minst fem år sådan tid i arbete som avses i 11 §.

I maximitiden inräknas också sådana arbetslöshetsdagar för vilka en person har fått en arbetslöshetsförmån i en sådan stat som tillämpar förordningen om social trygghet eller grundförordningen eller med vilken Finland har ingått en överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa.

När maximitiden enligt 1 mom. beräknas ska det belopp som har betalats i jämkad arbetslöshetsdagpenning beaktas omvandlat till fulla arbetslöshetsdagpenningsdagar.

Arbetslöshetsdagpenning som betalats under tiden för permittering beaktas inte vid beräkningen av maximitiden enligt 1 mom.

Gällande lydelse

7 kap.

Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

10 §

Självrisktid

Arbetsmarknadsstöd betalas efter det att en person har varit arbetslös arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån en tid som motsvarar sammanlagt fem hela arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor.

Som självriskdagar räknas inte de dagar

1) då personen i fråga inte uppfyller kraven i 2 kap. för erhållande av arbetslöshetsförmåner,

2) då personen är sysselsatt i företagsverksamhet eller eget arbete, om sysselsättningen fortgår högst två veckor utan avbrott,

3) för vilka personen inte är berättigad till arbetslöshetsförmåner på grund av begränsningarna enligt 2 a eller 3 kap.,

4) för vilka personen inte är berättigad till jämkad arbetslöshetsförmån på grund av att arbetstidsgränserna enligt 4 kap. 3 § överskrids,

5) för vilka personen inte är berättigad till arbetsmarknadsstöd på grund av väntetiden enligt 2 §.

Till självrisktiden räknas dock den i 3 kap. 3 § 4 mom. avsedda självrisktiden för dagpenning och rehabiliteringspenning enligt sjukförsäkringen. Till självriskdagarna räknas också de dagar för vilka en person har betalats arbetsmarknadsstöd med stöd av 10 kap.

Självrisktid krävs emellertid inte, om en person i övrigt uppfyller kraven för erhållande av arbetsmarknadsstöd och

1) hans eller hennes rätt till arbetsmarknadsstöd börjar omedelbart efter det att maximitiden för arbetslöshetsdagpenning enligt 6 kap. 7 eller 9 § har uppnåtts, eller

2) arbetet förhindras av en sådan stridsåtgärd som inte står i samband med personens anställningsvillkor eller arbetsförhållanden

Föreslagen lydelse

7 kap.

Allmänna bestämmelser om arbetsmarknadsstöd

10 §

Självrisktid

Självrisktiden är fem vardagar under vilka en person har varit arbetslös arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån.

Som självriskdagar räknas inte de dagar

1) då personen i fråga inte uppfyller kraven i 2 kap. för erhållande av arbetslöshetsförmåner,

2) då personen är sysselsatt i företagsverksamhet eller eget arbete, om sysselsättningen fortgår högst två veckor utan avbrott,

3) för vilka personen inte är berättigad till arbetslöshetsförmåner på grund av begränsningarna enligt 2 a eller 3 kap.,

4) för vilka personen inte är berättigad till jämkad arbetslöshetsförmån på grund av att arbetstidsgränserna enligt 4 kap. 3 § överskrids,

5) för vilka personen inte är berättigad till arbetsmarknadsstöd på grund av väntetiden enligt 2 §.

Till självrisktiden räknas dock den i 3 kap. 3 § 4 mom. avsedda självrisktiden för dagpenning och rehabiliteringspenning enligt sjukförsäkringen. Till självriskdagarna räknas också de dagar för vilka en person har betalats arbetsmarknadsstöd med stöd av 10 kap.

Självrisktid krävs emellertid inte, om en person i övrigt uppfyller kraven för erhållande av arbetsmarknadsstöd och

1) hans eller hennes rätt till arbetsmarknadsstöd börjar omedelbart efter det att maximitiden för arbetslöshetsdagpenning enligt 6 kap. 7 eller 9 § har uppnåtts, eller

2) arbetet förhindras av en sådan stridsåtgärd som inte står i samband med personens anställningsvillkor eller arbetsförhållanden.

För självrisktiden betalas arbetsmarknadsstöd. I fråga om sådan självrisktid för vilken

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

arbetsmarknadsstöd betalas ges det inte något beslut.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 6 juli 2020.

Lagens 5 kap. 3 a § tillämpas från och med den 16 mars 2020 på en arbetssökande som har varit i sådant arbete som uppfyller arbetsvillkoret åtminstone en kalendervecka efter den 1 mars 2020. Den nämnda paragrafen tillämpas inte om den maximitid som avses i 6 kap. 7 § ännu löper, och paragrafen tillämpas inte heller om den maximitid som börjar löpa på basis av att arbetsvillkoret uppfylls skulle börja den 6 juli 2020 eller därefter.

Lagens 5 kap. 13 § och 7 kap. 10 § tillämpas på självrisktid vars första dag infaller den 16 mars 2020 eller därefter men före den 7 juli 2020.

Lagens 6 kap. 7 § 4 mom. tillämpas på arbetslöshetsdagpenning som på basis av permittering som börjat den 16 mars 2020 eller därefter betalas för en tid som börjar den 16 mars 2020 eller därefter och upphör den 30 juni 2020.

2.

Lag

om temporär ändring av lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
föreslås temporärt till lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) nya 4 b och
23 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 b §

Finansiering av inkomstrelaterad dagpenning som betalas för självrisktid

Inkomstrelaterad dagpenning som betalas till löntagare för självrisktid finansieras i sin helhet genom en statsandel som består av en grunddel och en förtjänstdel. Statsandelen betalas till Sysselsättningsfonden enligt en uppskattning i samband med förskottet på statsandelen. Statsandelens slutliga belopp fastställs i samband med fastställandet av arbetslöshetskassornas finansieringsandelar utifrån Finansinspektionens statistik över arbetslöshetskassorna.

23 a §

Finansiering av grunddagpenning som betalas för självrisktid

Grunddagpenning som betalas till löntagare för självrisktid finansieras i sin helhet genom en statsandel.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 6 juli 2020.

Denna lag tillämpas, om självrisktiden har börjat den 16 mars 2020 eller därefter men före den 7 juli 2020.

3.

Lag

om temporär ändring av lagen om arbetslöshetskassor

I enlighet med riksdagens beslut
fogas temporärt till lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) en ny 25 b § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

25 b §

Finansiering av inkomstrelaterad dagpenning som betalas för självrisktid

Inkomstrelaterad dagpenning som betalas till företagare för självrisktid finansieras i sin helhet genom en statsandel som består av en grunddel och en förtjänstdel. Statsandelen betalas till Sysselsättningsfonden enligt en uppskattning i samband med förskottet på statsandelen. Statsandelens slutliga belopp fastställs i samband med fastställandet av arbetslöshetskassornas finansieringsandelar utifrån Finansinspektionens statistik över arbetslöshetskassorna.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 6 juli 2020.

Denna lag tillämpas, om självrisktiden har börjat den 16 mars 2020 eller därefter men före den 7 juli 2020.